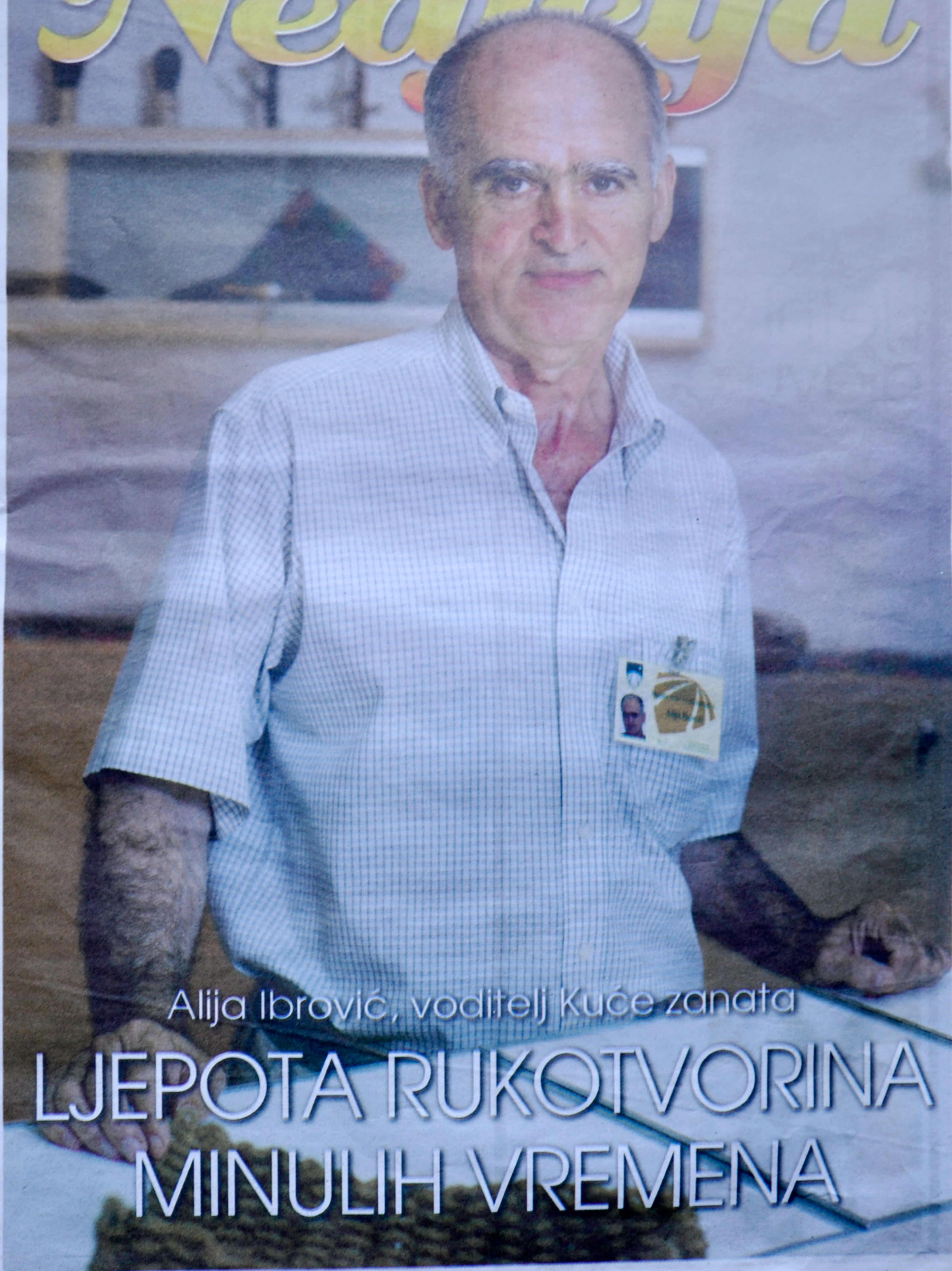

SEDMIČNI MAGAZIN 10. avgust/okolovoz 2014.

OSLOBODENJE

Nedeljka

Alija Ibrović, voditelj Kuće zanata

LJEPOTA RUKOTVORINA
MINULIH VREMENA

SVIJET MODE

Ljetni šešir glavu čuva

Izuzetno koristan, slamnati šeširić osvježiti će i svaku odjevnu kombinaciju kao malo koji komad asesoara

Dok je zimi istinita ona kako čizma glavu čuva, ljeti taj zadatak preuzima šešir. Svake godine u toplim ljetnim mjesecima šešir je najtraženiji modni dodatak koji ćete pronaći kako na brojnim štandovima po jadranskoj obali, tako i u dućanima high street, ali i high end brendova.

Da je slamnati šešir, koji je i naš prvi izbor, ultimativni modni detalj znaju i brojne svjetski poznate dame koje već s prvim zrakama sunca izvlače svoje omiljene modele - fedore, paname, damske modele širokih oboda...

Jessica Alba, Jennifer Aniston, Cameron Diaz, Miranda Kerr i brojne druge ne odvajaju se od svojih ljetnih modnih suputnika, baš kao što se nekada od njih nisu odvajale Audrey Hepburn, Grace Kelly ili Brigitte Bardot. Znale su one kako će slamnati šešir zaštititi glavu od sunca, ali i da im pod njim neće biti vruće.

Osim što je izuzetno koristan, slamnati šeširić osvježiti će i svaku odjevnu kombinaciju kao malo koji komad asesoara. Jednostavno ćete ga kombinirati u ljetnim stilinzima. Damske šešire širokog mekanog oboda kombinirajte uz raskošne kaftane, a fedoru uz kratke vruće hlačice i razigrane ljetne topiče.

Panama šešir izvrsno će pristajati neopterećenoj casual varijanti boyfriend jeansa po mogućnosti u bijeloj boji, i ugodnih pamučnih košulja zavrnutih rukava. Ukoliko volite nositi maxi haljine, zašto ih ne biste obogatili kaubojским šeširom?

Sa slamnatim šeširom ne možete pogriješiti, možete ga nositi na plaži ili gradskom asfaltu, za dnevne obveze, odlaske na kafe ili šetnju, ali i u večernjim kombinacijama kada možda gubi svoju primarnu ulogu zaštite od sunca, ali mu estetsku ulogu ni onda ne možete osporiti. I zato ih svi vole!

SAČUVATI OD ZABORAVA KU Ljepota ruko

Merima BABIĆ

Kuća zanata, prvi multifunkcionalni centar čija je namjena promocija i očuvanje dragocjenih tradicionalnih zanata koji su vijekovima definisali Sarajevo i njegovu historiju, svoja vrata otvorila je brojnim posjetiocima, gostima, putnicima namjernicima. A oni dolaze iz cijelog svijeta, i mladi i stariji, obilaze Bašćaršiju i neizostavna posjeta u turističkoj ruti je i ovaj muzejski prostor.

Upravo smo imali posjetu tri dame iz Španije. Pokazale su interes za ovaj prostor, koji još nije zaživio u onom sadržaju i kapacitetu kako je i projektovan, kazuje na početku razgovora za Oslobođenje orijentalista Alija Ibrović, šef Grupe za turizam Općine Stari Grad i voditelj projekta Kuće zanata.

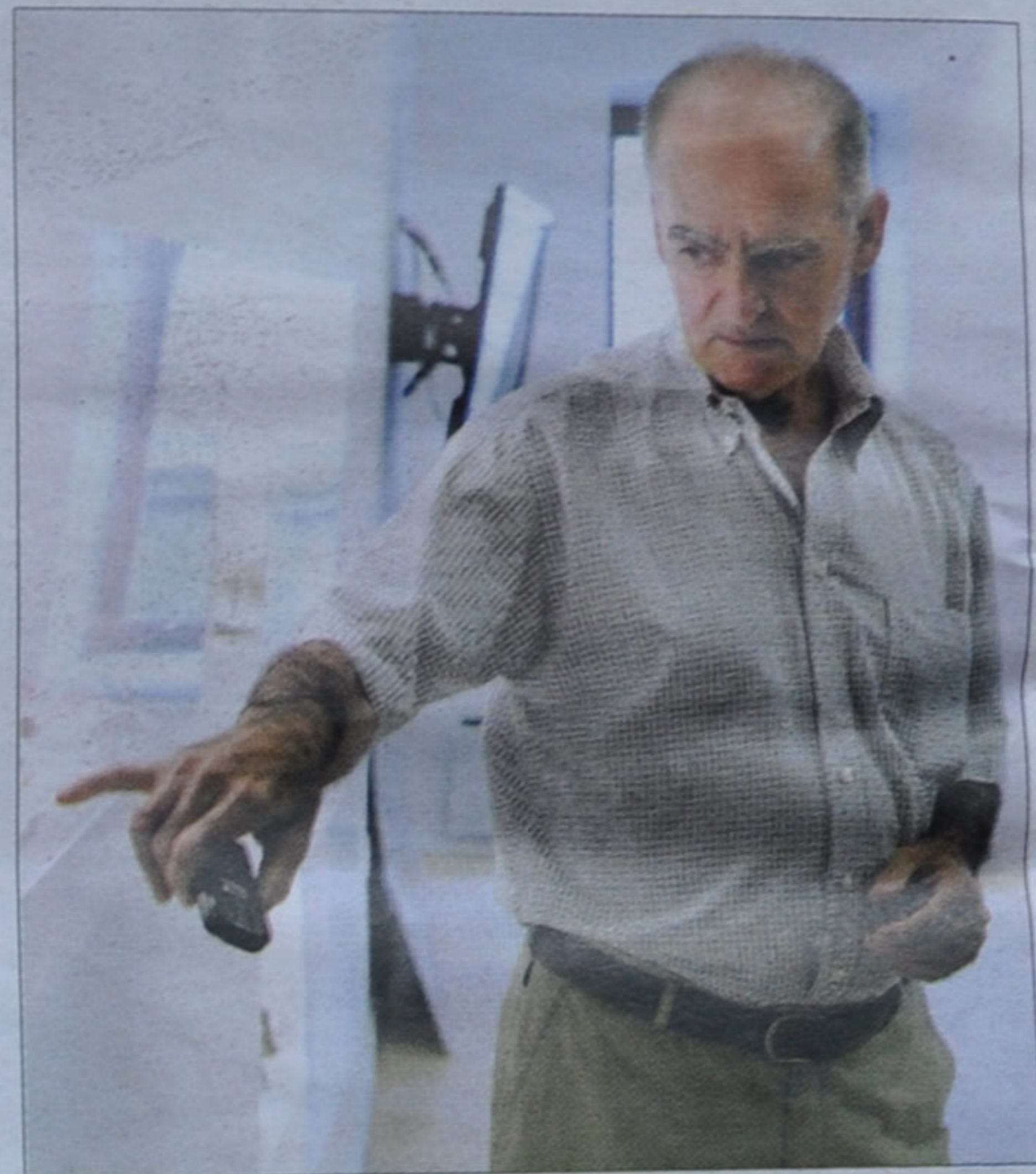
VRIJEDNOSTI

"Ovo nas nije obeshrabrilo jer nam treba još vremena da ovaj prostor istinski odigra ulogu koju smo mu namijenili, a to je da on bude centralni, i sam njegov naziv je kuća, da sve zanatlije, ne samo Bašćaršije nego cijele Bosne i Hercegovine, prepoznaju da je ovo njihova kuća, da prepoznaju ne samo po svom zanatu nego da se svaka ljudska djelatnost koja je bila u onim prošlim vremenima ovdje može pronaći i prepoznati. Zbog toga se i zove Kuća zanata. Ovaj projekat je pripreman tri godine, a cilj je da Kuća zanata izraste u institut tradicionalnih zanata.

Za razliku od pisanih tekstova za web stranicu, kataloge i brošure u oblasti turizma koji daju samo osnovne podatke, u pripremi ovog projekta napravljen je prešedan. U fuznotama ovdje koriste isključivo relevantne izvore, pošto je materijal poprilično stariji, jer je vrijeme učinilo svoje, ali i da, kaže Ibrović, bude smanjena mogućnost kritika i sumnje onih zlonamjernih, da se ohrabre dobronamjerni i da sa najboljim izvorima i sadržajima 16. vijek provuku kroz sve ostale vijekove do danas.

"Koliko smo uspjeli sačuvati i predstaviti stare zanatske proizvode? Dobro znamo da svaki proizvod treba, pored elementarne upotrebne vrijednosti, imati i umjetničku vrijednost kao dodatnu, a Kuću zanata upravo taj segment i zanima. Kako je svaki projekat u osnivanju u manjkavosti vlastitih sredstava, konačni cilj jeste da iz viška sredstava, koja ćemo kroz svoj primarni rad da akumuliramo, pribav-

Treba još vremena da ovaj prostor istinski odigra ulogu koju smo mu namijenili, da bude centralni, i njegov naziv je kuća, da sve zanatlije, ne samo Bašćaršije nego cijele Bosne i Hercegovine, prepoznaju da je ovo njihova kuća, da se prepoznaju ne samo po zanatu nego da se svaka ljudska djelatnost iz prošlih vremena ovdje može pronaći i prepoznati. Cilj projekta je da Kuća zanata izraste u institut tradicionalnih zanata

Alija Ibrović

Foto: Žarko MATOVIĆ

ljamo predmete i rukotvorine minulih vremena i sa ovoga podneblja. To će nam biti nagrada ako budemo u našem fundusu imali bar po dva vrijedna proizvoda za svaki zanatski proizvod", kazuje Ibrović. Dodaje kako već sada moraju razmišljati o novom prostoru koji će biti mnogo veći za izlaganje i čuvanje po Zakonu o muzejskim djelatnostima.

PARTNER

Kako bi ovaj interesantan projekat zaživio, od samog početka partner je bio i Muzej Sarajeva, čija je direktorica Amra Madžarević, također po struci orijentalista, dala puni doprinos u radu, ali i pozajmljivanju eksponata na revers. Ovo je jedna od finih praksi i primjera kako dvije institucije saraduju na opšte dobro. Tako da na jednom dijelu zida dominiraju i njihovi eksponati. Također u projektu partneri su bili i studenti akademija likovnih umjetnosti iz Sarajeva, Širokog Brijega i Trebinja, čiji radovi, poput papuča, proizvoda za izlaganje nakita nekadašnjih vremena, krase police muzejskog

prostora. Kuća zanata će tako kroz obrazovnu funkciju poticati prenos vještina iskusnih majstora na mlade generacije, te težiti uspostavi saradnje između zanatlija i modernih dizajnera kako bi zajedno istražili nove načine integracije tradicionalnih motiva i simbola u moderni dizajn.

Govoreći o radu zanatlija iz doba osmanlijskog vremena, koliko se on cijenio daleko više nego danas, Ibrović podsjeća kako je riječ zanat arapskog porijekla, što znači proizvodnja, koja mora imati u sebi dvije bitne komponente, upotrebnu i umjetničku vrijednost.

"Čovjek na Orijentu uživa u onom što je lijepo. U svakoj molitvi on i govori svom Gospodaru, ne u prvom licu, nego u množini: Gospodaru, podari nam na ovom svijetu sve najbolje i na onome svijetu sve najbolje, i to govori pet puta dnevno na svakoj molitvi i upravo je to podloga, znači ona daje imperativ zanatlijama da proizvedu najbolji proizvod, da on ima, pored upotrebne, i umjetničku vrijednost. U prošlim vremenima imali smo izvrsne zana-

KA ZANATA NA BAŠČARŠIJI PRIVLAČI SVE VIŠE GOSTIJU viorina minulih vremena

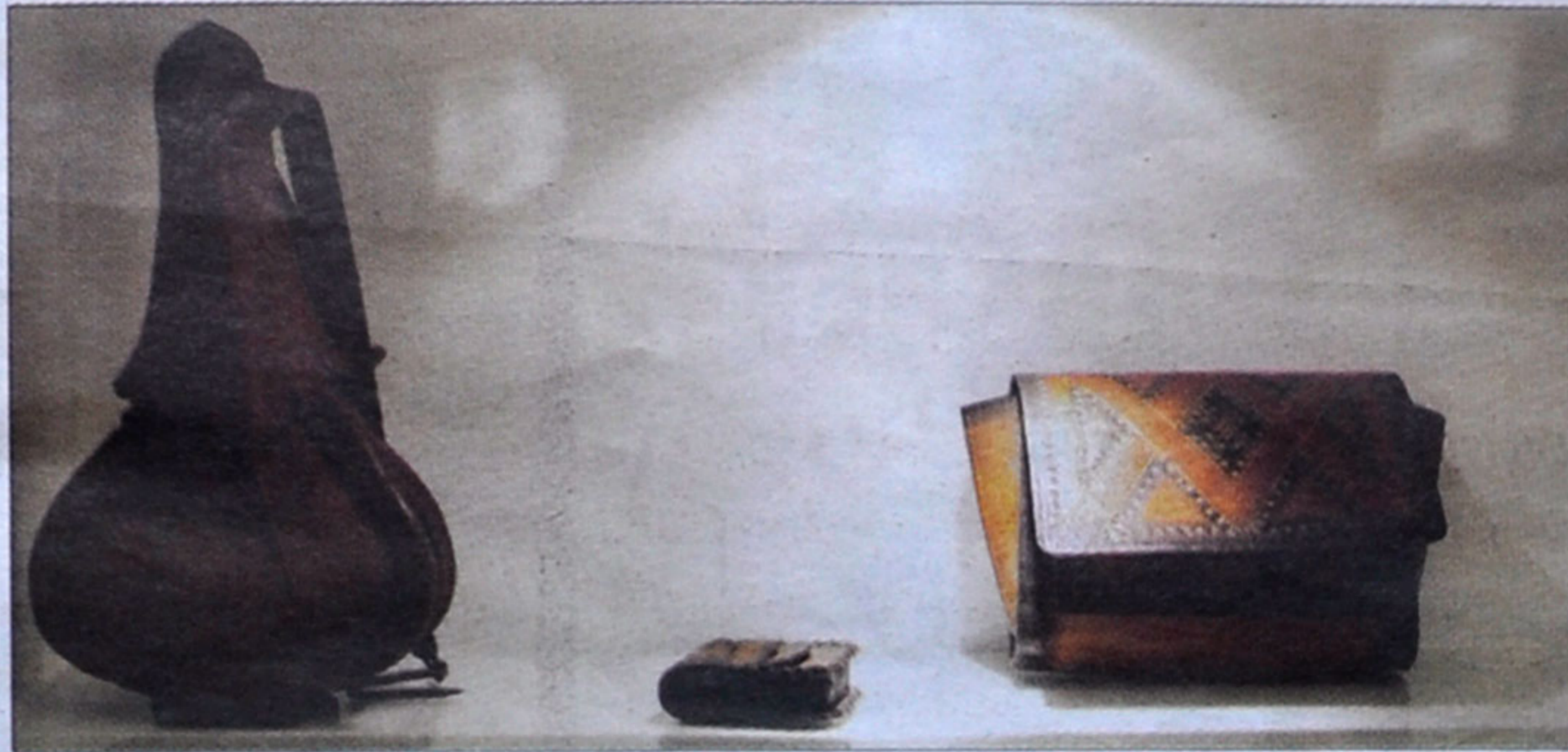
tlje pogotovo u 16. i 17. vijeku, Sarajevo je bilo prepoznatljivo, jer ovo je bila najisturenija tačka Osmanske imperije ili tačka najjače logistike za odlazak prema Beču. Baščaršija nije imala samo jednog zanatliju nego skup zanatlija koncentrisanih u jednoj i više ulica i bili su formirani u esnafima, odnosno srodnim djelatnostima. Oni su imali svoje kodekse tako da je taj kodeks bio najbolji. Instrument koji je regulisao ukupne odnose, kako njih unutar esnafa ili ceha, tako i mušterija, odnosno onih koji to konzumiraju.

Svaki esnaf je imao svog pokrovitelja, šejha, duhovnog vođu koji je vodio članove esnafa i svi su oni prolazili kroz javnu scenu. Šegrt da bi se proizveo u kalfu, ili kalfa u majstora imao je jednu vrstu javnog ispita koji se nazivao kušnama, gdje šejh kazuje moralni kodeks onog što proizvodi u veću poziciju, u veći rang unutar svog esnafa, kako da se ophodi prema svojim kolegama, kako prema svojim mušterijama, kako prema Stvoritelju i na kraju kada ovaj ponovi riječi, onda ponovo kada mu daje svjedočanstvo, javno i kada mu kecelju zvanu peštenak stavlja kao dokaz da je izrastao u ono zašto ga proizvodi, kaže mu šejh 'ako se ne budeš pridržavao date riječi, ja ću ti biti prvi tužilac na onome svijetu'. Kada su se tako odnosi uređivali unutar esnafa, onda je razumljivo da je takav esnaf morao da napreduje kako unutar struke tako i čitave djelatnosti u Baščaršiji. Zbog toga je Baščaršija prepoznatljiva ne samo u Evropi nego i na Istoku, sačuvana u prostoru sa ulicama, izvorno nazvanim. Upravo je to imperativ projekta Kuće zanata da u konačnici, kada budžetski ojačamo, imamo bar po jednog zanatliju u ulici koja nosi taj naziv zanata. Na primjer, Mudželite imamo velike i male, bar da imamo jednog knjigovesca onovremenog koji je znao da knjigu uveže u kožni omot."

Stranci su zanimljivi, to je populacija, kazuju ovdje, koja je Kući zanata vrlo interesantna jer su oni u konačnici jedan od najboljih pokretača njenog ukupnog djelovanja. "Oni nisu vezani lokalno, nisu u ovim spregama, i tereta i podstreka Baščaršije, nego su istinski zaljubljenici u rukotvorine, u starine. Kao pasionirani dolaze ovdje i znaju, itekako, ne samo da procijene vrijednost nekog eksponata nego da se raspituju za mnoge proizvode, da ih smjeste u određena vremena. Zbunj-

Neprolazne vrijednosti izložene u muzejskom prostoru

je nas da nekad budemo u situaciji da oni puno više neke detalje poznaju nego mi, a onda nije ni čudo, kada su mnogi sa Zapada, pogotovo u ono vrijeme kada je Osmanska imperija slabila dolaskom Austro-Ugarske, mnogi putopisci, historičari, sociolozi i oni koji su se bavili umjetninama dolazili su da upoznaju prostor, da upoznaju naš karakter, a najbolje upoznavanje prostora i karaktera bio je proizvod ovoga prostora. Oni su tačno znali njegove vrijednosti, tačno znali da taj proizvod kalibrira i da mu upravo to daje pravu umjetničku vrijednost. Tako se i mnogi proizvodi nalaze u njihovim privatnim zbirkama

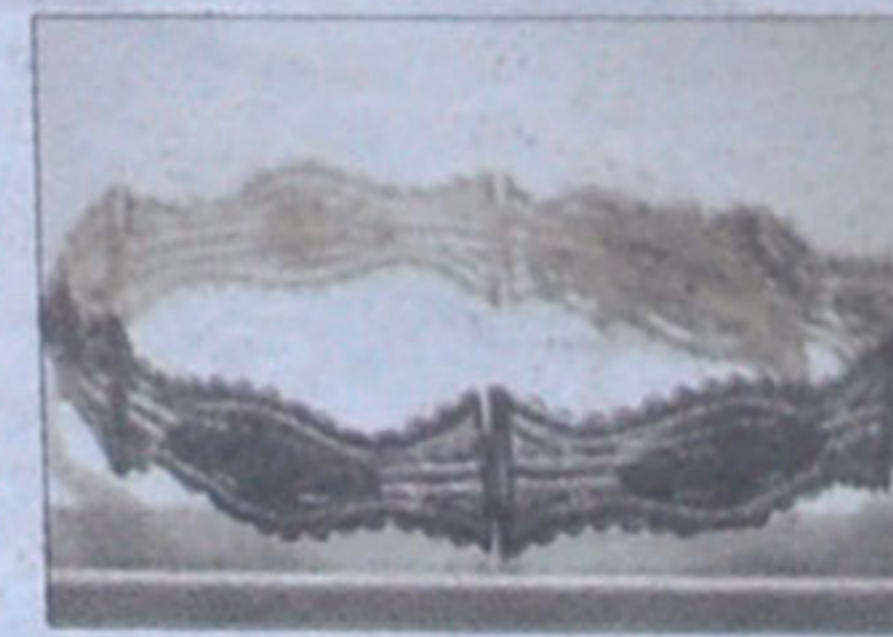
ili u njihovim muzejima. Zato nam sada treba vremena da pokušamo da tim raznim kanalima dođemo do njihovih riznica koje su našu duhovnost pokupili i da prepoznamo sebe u Evropi", ustvrdio je Ibrović.

STALI KOD NIŠANA

Iznio je i zanimljivu priču o jednom eksponatu, za koji je tokom posjete muzeju bio zainteresovan jedan diplomata.

"Zanimalo ga je kako je nešto što je sekularno ovdje predstavljeno, a odnosi se na tahčije ili kovače. Postoji topnim ovdje u Sarajevu, gdje i same Sarajlije ne mogu da ga prepoznaju. Kovač je prije

dolaska Osmanlija značio kamenorezac ili klesar i on je morao odlično poznavati kamen s jedne strane i alat kojim ga je obrađivao s druge. Morao je da iskuje alat, da podese njegovu tvrdoću da bi mogao da kruti kamen. Kada sam to ispričao, diplomata je kasnije postavio pitanje da li negdje može da pronađe ovakav primjerak da bi ponio sa sobom. Nisam bio oduševljen onim što sam čuo, nisam da nose našu materijalnost i duhovnost s ovoga prostora, ali jesam da nose lijepe slike i utiske iz ovoga prostora. Ako odnesu, onda više neće ni dolaziti, a mi nećemo imati šta da pokažemo. Poenta je upravo bio ovaj kamen hreša, ko-

likatnih godina koliko je nišan star. Objasnio sam mu smisao života u ovom prostoru. Mi kada smo mladi, u punoj snazi, mi smo vertikalni, naša su lica glatka i puna. Kada je nišan prvi put stavljen vertikalno, bio je pun i gladač. Kako je odmicalo vrijeme, mi smo imali ovozemaljske bore u obraze i čelo utisnute, onozemaljske bore su sada drugi svijet, u drugoj dimenziji, izbačene su vani sa površine lica i taj nišan se lagano naginjao i njega je zemljina teža privlačila, kao što i starca privlači, i tako ga je vrijeme skrhalo".

NOVINE MUZEJA

Na naše pitanje da li Kuća zanata planira u skorije vrijeme uvesti novine u svom radu, Ibrović odgovara kako je ono futurističko te daje poseban izazov.

"Kuća zanata u ovom dijelu gdje sjedimo je osmislila da će tu biti interaktivne radionice. Ovo je multimedijalni prostor gdje ćemo zanatlije koji su ostali u tradiciji na Baščaršiji ili šire van Baščaršije, kroz njihove udruge, komore i udruženja, dovoditi u programskoj šemi da naprave interaktivne radionice, da donesu svoje poluproizvode, gotove proizvode, materijale iz kojih proizvode, nužan dio alata da mogu interaktivno, posjetiocu, odnosno svojoj mušteriji, ugravirati inicijale, izvesti nešto, nešto dekorisati... i svoju uslugu naplatiti na licu mjesta. To bi bio poseban ugođaj kako onoga koji konzumira njihova umijeća, tako i onoga koji će da ponese njihov proizvod da istim inicijalima i datumima", odgovorio je on.

I Alija Ibrović, koji je sada voditelj Kuće zanata na Baščaršiji, kazuje nam na kraju razgovora kako je on bio posljednji zanatlija kovač u Sarajevu. Na Baščaršiji je rastao i raskivao bakar za kazandžije. Nakon Sarajeva, kao orijentalistu, životni put ga je odveo daleko.

"Devet i po godina sam proveo u arapskom svijetu preko savezne direkcije, pratio sam atašea za kulturu i vojnog atašea u Bagdadu i Tripoliju. Bio sam član državne komisije za procjenu državnih poklona, pa zato i govorim o ovim vrijednostima, upotrebnim i umjetničkim. Devet i po godina sam proveo aktivno, konzumirajući kulturne tekovine Orijenta. Kao student sam dvije godine bio turistički vodič u Istanbulu i godinu u Damasku i imao sam prilike da upravo 'zagrizem' ovo o čemu govorim", istakao je Ibrović.

AKT DOBRE NAMJERE

Pošto dolazim iz općine Stari Grad, a ovaj projekat su ranije preuzeli Gradska uprava i Kanton Sarajevo, potpisali smo Akt dobre namjere i zamolio bih da ljudi iz tih institucija imaju senzibilitet i u narednim budžetima planiraju stavku kako su se obavezali za Kuću zanata i da zajedničkim snagama ovaj projekat izvedemo, u konačnici da odigra pravu funkciju i na najbolji način predstavi kako zanatlije tako i nas same građane. Radno vrijeme Kuće zanata koja se nalazi u Ulici Mula Mustafe Bašeskije 55 je od osam do 16 sati, s tim da je od 12 do 12.30 pauza, subota i nedjelja nisu radne. U planu je promjena radnog vremena, nakon što se upotpuni osobljem, kako bi se obavljala puna funkcija unutar ovog prostora.

lji način predstavi kako zanatlije tako i nas same građane. Radno vrijeme Kuće zanata koja se nalazi u Ulici Mula Mustafe Bašeskije 55 je od osam do 16 sati, s tim da je od 12 do 12.30 pauza, subota i nedjelja nisu radne. U planu je promjena radnog vremena, nakon što se upotpuni osobljem, kako bi se obavljala puna funkcija unutar ovog prostora.

